

୧୮ଶ ଅଧ୍ୟାୟ ମଞ୍ଚର କମ୍ପାନୀରେ

କଳ୍ପନା କର ଯେ ତୁମେ କଳାକାରମାନଙ୍କର ଏକ ବିଶାଳ ଗୋଷ୍ଠୀ ସହିତ ରହୁଛ, ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରତିଦିନ କେବଳ ନାଟ୍ୟ ପରିବେଷଣ କରନ୍ତି ଏବଂ ଏଥିରେ ସେମାନଙ୍କର ଜୀବିକା ମଧ୍ୟ ନିର୍ବାହ କରନ୍ତି । ସେମାନେ ପ୍ରତିଦିନ ଅଭ୍ୟାସ କରିବେ, ପୋଷାକ ପିନ୍ଧିବେ, ରୂପସଜ୍ଜା କରିବେ ଏବଂ ପ୍ରତିଦିନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବେ । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଏକାଠି ଖାଇବା, ପିଇବା, ଖେଳିବା, ଶୋଇବା, ଉଠିବା ଏବଂ ଏପରିକି ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଦେବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏକାଠି ଯାତ୍ରା କରନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଏମାନଙ୍କୁ 'କମ୍ପାନୀ ମଞ୍ଚ' ବୋଲି

0680CH18

କୁହାଯାଏ । ଅଷ୍ଟାଦଶ, ଉନବିଂଶ ଓ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଏହି ଶୈଳୀ ପ୍ରଚଳିତ ଥିଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ମାତ୍ର ଅଳ୍ପ କେତୋଟି ମଣ୍ଡଳୀ ବଞ୍ଚି ରହିଛନ୍ତି

ଆସ ଜାଣିବା କମ୍ପାନୀ ମଞ୍ଚର ଏହି ଆକର୍ଷଣୀୟ ଧାରଣାର ଝଲକ ଯାହା ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରାୟ ନାହିଁ

କମ୍ପାନୀ ମଞ୍ଚ ନାଟ୍ୟ ପ୍ରଯୋଜନା କରୁଥିବା କଳାକାରମାନଙ୍କର ବୃତ୍ତିଗତ କମ୍ପାନୀକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବାକୁ

ପରିଚୟ ଦିଆଯାଇଥିବା ଧାରଣା

- ଭାରତରେ କମ୍ପାନୀ ଥିଏଟରର ଧାରଣା
- ଲୋକପ୍ରିୟ କମ୍ପାନୀ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କର ଅବନତି

ଏକ ଶୋ' ପରେ କମ୍ପାନୀ ଥିଏଟର ଟିମ୍

ବ୍ୟବହୃତ ହୁଏ । ୧୭୦୦ ଦଶକରେ କୋଲକାତାରେ ଏଭଳି ନାଟ୍ୟ ଦଳ ଥିଲା । ଏଥିରେ ସାଧାରଣତଃ ବହୁ ସଂଖ୍ୟକ ଲୋକ ରହିଥାନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ବୃତ୍ତିଗତ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ସେମାନଙ୍କ ଆବଶ୍ୟକତା ରେ ଆତ୍ମନିର୍ଭରଶୀଳ ଥିଲେ । ଏହି ଦଳଗୁଡ଼ିକରେ ଶୃଙ୍ଗାର କରିବା ଲୋକ, ବସ୍ତ୍ରକାର, ମଞ୍ଚ ଅଭିକଳ୍ପକ, ଚିତ୍ରଶିଳ୍ପୀ, ବିଦ୍ୟୁତ ଚାଳକ, ଅଭିନେତା, ନୃତ୍ୟଶିଳ୍ପୀ, ଗାୟକ, ଲେଖକ, ରୋଷେୟା, ପ୍ରବନ୍ଧକ ଏବଂ ହିସାବ ରକ୍ଷକ ସମସ୍ତେ ଥିଲେ। ଅଧିକାଂଶ ସମୟରେ ଏଥିରେ ପିଲାଙ୍କ ସମେତ ପୂରା ପରିବାର ରହୁଥିଲେ। ସେମାନେ ଏକାଠି ପ୍ରଦର୍ଶନ ପରିବେଷଣ କରିବା ଏବଂ ସାରା ଜୀବନ ଭ୍ରମଣ କରୁଥିଲେ।

ଭାରତର ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଯାତ୍ରା କରିଥିବା ପ୍ରଥମ କମ୍ପାନୀ ନାଟ୍ୟ ଦଳ ଗୁଡ଼ିକ ହେଲା ମହାରାଷ୍ଟ୍ରର ବମ୍ବେରେ ଥିବା 'ପାର୍ସୀ ଥିଏଟର କମ୍ପାନୀ', ଯେଉଁମାନେ ୧୮୫୦ରୁ ୧୯୩୦ ଦଶକରେ ସମଗ୍ର ଭାରତରେ ନାଟକ ପରିବେଷଣ କରିଥିଲେ

ପାର୍ସୀ ନାଟକ ମଣ୍ଡଳି ନାମକ ପ୍ରଥମ ପାର୍ସୀ ମଞ୍ଚ କମ୍ପାନୀ ୧୮୫୩ ମସିହାରେ ଏହାର ପ୍ରଥମ ନାଟକ ରୁଷ୍ଟମ ଜାବୁଲି ଏବଂ ସୋହରାବ ପରିବେଷଣ କରିଥିଲା । ଏହାପରେ ରାଜା ଆଫରାସିୟାବ, ରୁଷ୍ଟମ ପହଲଖାନ ଓ ପତସା ଫାର୍ଦୁନ୍ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ। ୧୮୬୦ ବେଳକୁ ମୁମ୍ବାଇରେ

ପାର୍ସୀ ନାଟକ ଦଳ

୨୦ରୁ ଅଧିକ ପାର୍ସୀ ମଞ୍ଚ ଗୁପ୍ତ ଗଠନ ହୋଇଥିଲା।

ସେମାନଙ୍କର ପ୍ରୋସେନିୟମ୍ ଶୈଳୀର ପ୍ରଯୋଜନା ସମଗ୍ର ଭାରତରେ ଅନେକ ନାଟ୍ୟ ପ୍ରଯୋଜନାକୁ ପ୍ରେରଣା ଦେଇଥିଲା । ଏହାପରେ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର, କର୍ଣ୍ଣାଟକ ଓ ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ କମ୍ପାନୀର ମଞ୍ଚର ପ୍ରାରୁପ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା।

ଲୋକପ୍ରିୟ କମ୍ପାନୀ, ଧାରାବାହିକ ଏବଂ କାହାଣୀ

'ସୁରଭି ଥିଏଟର' କିମ୍ବା ଶ୍ରୀ ଭେଙ୍କଟେଶ୍ୱର ନାଟ୍ୟ ମଣ୍ଡଳୀ ୧୮୮୫ ମସିହାରେ ଆନ୍ଧ୍ରପ୍ରଦେଶରେ ଗଠିତ ହୋଇଥିଲା। ଏହାର ପ୍ରଥମ ନାଟକ ଥିଲା 'କୀଚକ ବଧ'। ଏହା ଏକ ପାରିବାରିକ ମଞ୍ଚ କମ୍ପାନୀ ଯାହା ହିନ୍ଦୁ ପରମ୍ପରା ଏବଂ

ସୁରଭି ଥିଏଟର ନାଟକ ମଞ୍ଚରେ ଯାଦୁ, ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭିଏଫଏକ୍ସ ଏବଂ ଲଜିକ୍ ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ଜଣାଶୁଣା

ଇତିହାସ ଉପରେ ଆଧାରିତ କାହାଣୀ ପରିବେଷଣ କରେ ।
୧୩୮ ବର୍ଷ ଧରି ବଞ୍ଚିଥିବା କିଛି ଦଳ ମଧ୍ୟରୁ ଏହା ଅନ୍ୟତମ । ସୁରଭି ଥିଏଟରରେ ଏବେ ବି ନିମ୍ନଲିଖିତ ନାଟକ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେଉଛି -

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଲୀଳାଳୁ : ବାଳ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଲୀଳା ।
ଜୟ ପାତାଳ ଭୈରବୀ : ଲୋକ କିମ୍ବଦନ୍ତୀ ଥୋଟା ରାମାଉଡୁଙ୍କ କାହାଣୀ ।
ଭକ୍ତ ପ୍ରହ୍ଲାଦ : ପ୍ରହ୍ଲାଦଙ୍କ କାହାଣୀ ଜଣେ ବାଳ ଭକ୍ତ ।
ମାୟା ବଜାର : ରାକ୍ଷସ ରାଜା ଘଟୋକ୍ତଙ୍କ କାହାଣୀ ।
ଶ୍ରୀ ଭେଙ୍କଟେଶ୍ୱର ଉଭବମ୍ (ଶ୍ରୀନିବାସ କଲ୍ୟାଣମ୍) ।
ବାଳନାଗମ୍ନୀ : ଜଣେ ଦୁଷ୍ଟ ଯାଦୁଗରଙ୍କ କାହାଣୀ ।

କର୍ଣ୍ଣାଟକ ନାଟକ ମଣ୍ଡଳୀ ୧୮୭୪ ମସିହାରେ କର୍ଣ୍ଣାଟକର ଗଡଗଲ ନାମକ ସ୍ଥାନରେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା । ଏହା ପଛରେ ସଙ୍କେରେ ବାଲାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ (ଶିଳ୍ପ କବି) ଅଥକ ପ୍ରୟାସ ଥିଲା । ମଞ୍ଚରେ କିଟକ, ବାଣାସୁର ଏବଂ ବସାହରଣ ଭଳି ନାଟକ ବହୁତ ଲୋକପ୍ରିୟ ଥିଲା ।

ପ୍ରାୟ ସେହି ସମୟରେ କର୍ଣ୍ଣାଟକର ପରିନାୟାର ବିଜାପୁର ଜିଲ୍ଲାର ହଲାସାଙ୍ଗୀଠାରେ ହଲାସଙ୍ଗୀ ନାଟକ ଦଳ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ଭେଙ୍କଟାଚାର୍ଯ୍ୟ ଆଗଲଗଜିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ ଶ୍ରୀମତୀ ପରିଶୟ ମଦାଳସା ପରିଶୟ, ଦ୍ରୌପଦୀ ବସ୍ତ୍ର ହରଣ ଏବଂ ଭୌମାସୁର ବଧ ମଧ୍ୟ

ଲୋକପ୍ରିୟ ହେଲା ।

ସେମାନଙ୍କୁ ମହୀଶୂରର ମହାରାଜାମାନଙ୍କର ପୃଷ୍ଠପୋଷକତା(ସଂରକ୍ଷଣ) ମିଳିଥିଲା, ଯେଉଁମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ପ୍ରଦର୍ଶନ କଳାକୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ପାଇଁ ଉଦାର ଭାବରେ ଦାନ କରିଥିଲେ ।

ଶ୍ରୀ ଚନ୍ନାବସବେଶ୍ୱର ନାଟକ ମଣ୍ଡଳୀ କିମ୍ବା ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଭାବରେ **ଗୁଜ୍ଜୀ କମ୍ପାନୀ**, କର୍ଣ୍ଣାଟକର ସବୁଠାରୁ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମଞ୍ଚଗତ କମ୍ପାନୀ ଥିଲା । ସେମାନଙ୍କର ଲୋକପ୍ରିୟ ନାଟକ ସଦାରମେ, ସୁଭଦ୍ରା, ହେମାରେଞ୍ଜି ମଲ୍ଲମ୍ନା, ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ନାଟକ ସବୁବେଳେ ଭିଡ଼ ଜମା ପ୍ରଦର୍ଶନ ହେଉଥିଲା । ଲୋକମାନେ ସେଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରଦର୍ଶନର ଟିକେଟ୍ କିଣିବା ପାଇଁ ଦିନ ଦିନ ଧରି ଧାଡ଼ିରେ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ !

ଗୁଜ୍ଜୀ କମ୍ପାନୀ

କିଛି ଅନନ୍ୟ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟଗୁଡ଼ିକ-

- ଏହି ମଣ୍ଡଳୀ ସର୍ବ ପ୍ରଥମେ ମହିଳାମାନଙ୍କୁ ଅଭିନୟ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଦେଇଥିଲା ।
- ପ୍ରସିଦ୍ଧ କନ୍ଦତ ଅଭିନେତା ତତ୍କୃର ରାଜକୁମାର ଏହି କମ୍ପାନୀରେ ତାଙ୍କର ମଞ୍ଚଗତ ଜୀବନକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ।
- କର୍ଣ୍ଣାଟକର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ମଞ୍ଚ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ବି.ଭି କାରନ୍ତ ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ ନିଜର ମଞ୍ଚଗତ ଯାତ୍ରା ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ।

ସାମ୍ପ୍ରତିକ ସ୍ଥିତି

ସ୍ଵାଧୀନତା ପରେ ଭାରତରେ କମ୍ପାନୀ ମଞ୍ଚର ଯୁଗ ଧୀରେ ଧୀରେ ହ୍ରାସ ପାଇଥିଲା । ଏହି ହ୍ରାସ ପାଇଁ ଅନେକ କାରଣ ଥିଲା -

ଅଧିକାଂଶ କଂପାନୀ ଆବଶ୍ୟକ ଆର୍ଥିକ ଦକ୍ଷତା ସହିତ ପରିଚାଳିତ ହେଉନଥିଲେ ।

- ସିନେମା ଜଗତର ଅଭିନବ କୌଶଳ ଏକ

ଶକ୍ତିଶାଳୀ ପ୍ରତିସ୍ଵନ୍ୟ ଭାବରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲା ।

- ପାରିବାରିକ ପରିବେଶ ପ୍ରତି ବିଷୟବସ୍ତୁ ଓ କାହାଣୀ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପ୍ରତିକୂଳ ହେବାରେ ଲାଗିଲା । ଯେହେତୁ କିଛି କମ୍ପାନୀ ଅଧିକ ରୋଜଗାର କରିବା ପାଇଁ ଅଶ୍ଳୀଳ ହାସ୍ୟର ସାହାରା ନେଇଥିଲେ ।
- ଆମେଚର ଥିଏଟର ବା ହାବ୍ୟସୀ ଥିଏଟର ଶୈଳୀର ଧାରଣା ସେମାନଙ୍କ ସୁବିଧା ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିକ ଲୋକପ୍ରିୟତା ହାସଲ କରିଥିଲା ।

ଭାରତରେ ବୃତ୍ତିଗତ ରଙ୍ଗମଞ୍ଚ

ବର୍ତ୍ତମାନ କମ୍ପାନୀ ମଞ୍ଚରେ ହ୍ରାସ ପାଇଛି, ଆଜି ବି ଅନେକ ବୃତ୍ତିଗତ କମ୍ପାନୀ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ଉଚ୍ଚ ମାନର ଉତ୍ପାଦନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରନ୍ତି । ବିଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତି ବିଦ୍ୟା ଯୁଗରେ ନାଟ୍ୟ କୌଶଳ ମଧ୍ୟ ଉନ୍ନତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଏହାର ଭଲ ଫଳାଫଳ ମଧ୍ୟ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଛି ।

